

Ja mam prawo, ty masz prawo, on/ona ma prawo ...

Wprowadzenie do praw dziecka

Wszyscy mamy prawa. Ponadto jako dziewczyna czy chłopiec w wieku poniżej 18 lat masz pewne szczególne prawa. Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka (1989) zawiera listę tych praw, jak również określa działania, jakie Państwa-strony konwencji muszą podjąć, abyś mógł z nich korzystać.

Twoje przetrwanie, Twoja ochrona oraz Twój rozwój

- Masz prawo do ochrony swoich interesów we wszystkich decyzjach Ciebie dotyczących i do tego by nie być dyskryminowanym ze względu, na przykład, na Twoje pochodzenie, opinie, przekonania lub płeć.
- Masz prawo do życia i do zrównoważonego oraz zdrowego rozwoju fizycznego, umysłowego, moralnego i społecznego.
- Masz prawo by zadbano o Twoje podstawowe potrzeby, takie jak: wyżywienie, ubranie, mieszkanie, opieka nad zdrowiem.
- Masz prawo do ochrony przed wszystkimi rodzajami wykorzystywania, znęcania się oraz przemocy fizycznej i psychologicznej, wliczając w to, to co dzieje się w rodzinie i instytucjach opiekujących się dziećmi.
- Masz prawo do edukacji na wysokim poziomie dla zapewnienia możliwie najpełniejszego rozwoju Twojej osobowości, talentów i umiejętności. Twoja edukacja musi nauczyć Cię poszanowania praw i wolności innych oraz przygotowywać Cię do odpowiedzialnego życia w wolnym społeczeństwie, w duchu zrozumienia, pokoju, tolerancji, równości i przyjaźni między ludźmi.
- Masz prawo dostępu do szerokiego zakresu obiektywnych informacji.
- Jeśli jesteś niepełnosprawny umysłowo lub fizycznie, masz prawo by wieść godne życie, tak abyś mógł integrować się ze społeczeństwem, rozwijać swoją osobowość i cieszyć się maksymalną niezależnością.
- Masz prawo do odpoczynku, zabawy i zajęć rekreacyjnych, artystycznych i kulturalnych w odpowiednim dla Twojego wieku otoczeniu, które respektuje Twoje prawa.

Twoja tożsamość, Twoje życie prywatne i Twoja rodzina

- Masz prawo do imienia, obywatelstwa i ochrony Swojej tożsamości. Jeśli należysz do mniejszości etnicznej, religijnej lub językowej, nie możesz być pozbawiony prawa do własnego życia kulturalnego, praktykowania Swojej religii lub używania języka Swojej grupy.
- Masz prawo do ochrony Swojej prywatności. Nikt nie może bezprawnie ingerować w Twoje życie prywatne lub życie Twojej rodziny. Twój dom, Twoja korespondencja, Twój honor i dobre imię chronione są przez prawo.
- Twoi rodzice są współodpowiedzialni za Twoje wychowanie i rozwój. Mają oni prawo i obowiązek oferować Ci pomoc w przestrzeganiu Twoich praw i obowiązków.
- Masz prawo wiedzieć kim są twoi rodzice i być przez nich wychowywany, chyba że nie jest to dla Twojego dobra.
- Masz prawo wiedzieć, gdzie są Twoi rodzice i wjechać na terytorium innego państwa aby do nich dołączyć. Twoi rodzice mają takie same prawo względem Ciebie.
- W przypadku oddzielenia od rodziców, masz prawo być informowany o wszystkich decyzjach dotyczących kontaktów z nimi. Jeśli jesteś oddzielony od Swoich rodziców, albo jednego z nich, masz prawo do widywania ich regularnie, chyba że nie jest to dla Twojego dobra.
- Adopcja może być dozwolona tylko, jeśli jest podyktowana dobrem dziecka.

Twoje wolności

- Wolność wyrażania opinii: masz prawo do wyrażania opinii o wszystkim, co ciebie dotyczy, jeśli tylko jesteś w stanie samodzielnie określić Swoje stanowisko. Twoja opinia musi wzięta pod uwagę.
- Wolność wypowiedzi: masz prawo do swobodnego wypowiedzania się oraz poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji.
- Wolność myśli, sumienia i wyznania.
- Wolność stowarzyszania się: masz prawo do zrzeszania się i brania udziału w zgromadzeniach.

Istnieją jednak ograniczenia Twoich wolności. Musisz szanować prawa i wolności innych oraz nie wolno Ci powodować zagrożenia dla społeczeństwa lub siebie samego.

Ty i państwo

- Państwo musi robić wszystko, co jest niezbędne, dla umożliwienia Ci korzystania z Twoich ustalonych praw i wolności.
- Państwo musi Cię chronić i zagwarantować Twoje dobro. Państwo musi również pomagać Twoim rodzicom lub osobom, które się Tobą opiekują poprzez tworzenie instytucji i służb dbających o Twój interes i Twoje dobro.
- Jeśli nie możesz mieszkać z Swoją rodziną państwo musi Cię chronić i zapewnić Ci pomoc. Musi znaleźć rozwiązanie, które bierze pod uwagę twoją przeszłość i kulturę, a Ty będziesz mieć prawo do tego, by Twoja sytuacja była regularnie poddawana ocenie.
- Państwo musi podjąć kroki dla ochrony Ciebie przed niebezpieczeństwem związanym z narkotykami.
- Jeśli doznałeś przemocy, państwo winno udzielić Ci pomocy oraz wspomóc Twój powrót do normalnego życia.
- Masz prawo do sprawiedliwości. Państwo musi zapewnić aby wymiar sprawiedliwości dostosowany był do Twoich szczególnych praw i potrzeb.
- Nie możesz być poddawany torturom ani okrutnemu lub poniżającemu traktowaniu.
- Nie możesz podlegać karze śmierci, ani zostać dożywotnio uwięziony.
- Nie możesz być bezprawnie aresztowany. Pozbawienie wolności musi być ostatnim możliwym rozwiązaniem. Zatrzymanie musi być tak krótkie, jak jest to tylko możliwe oraz brać pod uwagę Twoje potrzeby i Twój wiek. W areszcie musisz być oddzielony od dorosłych aresztowanych lub więźniów oraz poza szczególnymi okolicznościami, mającymi na celu Twoje dobro, musisz mieć prawo do pozostania w kontakcie ze Swoją rodziną.
- W czasie wojny państwo musi Cię chronić i dbać o Ciebie. Jeśli jesteś w wieku poniżej 15 lat, nie możesz być powołany do sił zbrojnych.

Konwencje międzynarodowe są umowami między państwami. Umowy te określają zasady, które muszą być respektowane, ale także zachęcają państwa do podejmowania decyzji najkorzystniejszych dla dzieci. Jeśli prawo Twojego państwa jest bardziej korzystne dla Ciebie niż konwencja, to powinno być ono zastosowane.

Organizacje międzynarodowe a Ty

Państwa utworzyły wiele organizacji międzynarodowych. Niektóre, tak jak Organizacja Narodów Zjednoczonych oraz Rada Europy, zostały powołane dla ochrony praw człowieka, zapobiegania konfliktom i rozwijania bardziej sprawiedliwych, dostatnich i demokratycznych społeczeństw. Prawie wszystkie międzynarodowe konwencje są tworzone przez te organizacje, które następnie nadzorują przestrzeganie przez państwa praw zawartych w tych konwencjach.

Komitet Praw Dziecka monitoruje stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka. Możesz sprawdzić rekomendacje Komitetu w sprawie Twojego państwa.

Również dzieci mogą wnosić skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Na przykład, Trybunał uznał, że pewne państwo było winnym braku systemu ochrony dzieci przed karami cielesnymi w więzieniu, szkole i w domu. Inne państwo zostało uznane winnym braku opieki nad dziewczynką, która samotnie podróżowała.

Co jeśli prawa te nie są przestrzegane?

Korzystanie z niektórych praw może być ograniczone z ważnych powodów, jak na przykład dla ochrony Ciebie przed poważnym niebezpieczeństwem lub ze względu na Twój wiek lub dojrzałość. Niektóre z praw, takie jak prawo do życia, edukacji, zdrowia i ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem, nigdy nie mogą być ograniczane, nawet przez rodziców lub nauczycieli. Jeśli uważasz, że Twoje prawa zostały naruszone możesz:

- porozmawiać z zaufanymi osobami, takimi jak Twoi rodzice, nauczyciele, lekarze, przyjaciele, pracownicy społeczni lub osoby opiekujące się Tobą;
- zadzwonić na specjalną linię telefoniczną dla dzieci ofiar przemocy by porozmawiać z osobą, która będzie w stanie Ci doradzić;
- pójść na policję, złożyć skargę i poprosić o ochronę państwa;
- skontaktować się z rzecznikiem praw dziecka lub organizacją społeczną broniącą praw dziecka;
- lub w niektórych przypadkach możesz wnieść nawet swoją sprawę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Rada Europy

Rada Europy jest organizacją międzynarodową utworzoną w 1949 r. i obejmującą obecnie 47 państw członkowskich. Jej rolą jest promowanie praw człowieka, demokracji i rządów prawa. Ustala ona wspólne demokratyczne zasady oparte na Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz innych konwencjach i rekomendacjach o ochronie osób, które oczywiście obejmują 150 milionów europejskich dzieci.

Program "Budowania Europy dla dzieci i z dziećmi" związany jest z promowaniem praw dziecka oraz ich ochroną przed przemocą. Zespół odpowiedzialny za program zajmuje się takimi sprawami jak przemoc w domu i szkole, nauka o prawach człowieka, dzieci i Internet oraz dzieci i wymiar sprawiedliwości. Możesz odwiedzić naszą stronę internetową by uzyskać więcej informacji o naszych konwencjach, spotkaniach i publikacjach oraz poznać naszą grę w sieci „Przez dzikie internetowe lasy”.

"Budowanie Europy
dla dzieci i z dziećmi"
Rada Europy
F-67075 Strasbourg Cedex
www.coe.int/children
children@coe.int

Ten dokument powstał przy szczodrym wsparciu Rządu Finlandii.